

Det flerkulturelle Norge

Et mangfold av tro og livssyn

Norge blir et stadig mer flerkulturelt samfunn. Ved inngangen til 2008 hadde én av ti personer enten innvandret selv eller var født i Norge av innvandrereforeldre. Med økt innvandring endrer også det religiøse bildet seg, og i den senere tiden har religionstilhørighet – særlig til islam – fått mye oppmerksomhet i offentligheten. Men religiøs tilhørighet er ikke noe som lett kan tallfestes, verken i beskrivelsen av befolkningen eller i integreringsdebatten.

*Gunnlaug Daugstad og
Lars Østby*

For å slå det fast med en gang, det finnes ikke noe register i Norge over personer fordelt etter religion, tro eller livssyn. Dermed kan man ikke vite hvor mange i Norge som er buddhister, muslimer, katolikker og så videre. Det vi kan vite, er antallet medlemmer i statskirken eller andre tros- og livssynssamfunn som mottar statlig støtte. Og de aller fleste i Norge er medlemmer i Den norske kirke (eller statskirken). Ved inngangen til 2008 var 3,9 millioner, eller 82 prosent, av befolkningen i Norge medlemmer i statskirken. I 1980 var andelen 88 prosent av befolkningen, mens ti år tidligere var den 94 prosent.

Når vi ser på tilveksten i folketallet fra 1980 til 2008, har den vært på over 660 000 personer, mens antallet medlemmer i statskirken har økt med 280 000. Det har altså blitt en lavere andel av den norske befolkningen som er medlemmer i statskirken, og det skyldes ofte utmeldinger, og at en del nyfødte og mange innvandrere ikke meldes inn. Fra 1980 til 2007 har det vært en nettoutmelding fra kirken på 141 000 personer (www.kirken.no). Bare i 2007 meldte om lag 8 300 seg ut. (KOSTRA: Kirke 2008).

Tros- og livssynssamfunn utenfor statskirken

Samtidig med at andelen av befolkningen som ikke er med i statskirken, har gått ned, har det skjedd en økning i antallet medlemmer i andre tros- og livssynssamfunn. Tabell 1 viser antall medlemmer i tros- og livssynssamfunn (hovedsakelig humanetikere) de siste 30 årene. På grunn av ulike datagrunnlag er ikke tallene før og etter 2005 helt sammenlignbare (se tekstboks), men tallene kan gi en pekepinn på den økningen som har skjedd.

I henhold til disse tallene var litt over 110 000 personer medlemmer av tros- og livssynssamfunn utenfor statskirken i 1971, mens vi ved inngangen til

Gunnlaug Daugstad er sosialantropolog, koordinator for innvandrrelatert statistikk og seniorrådgiver i Statistisk sentralbyrå, Seksjon for levekårsstatistikk. (gld@ssb.no)

Lars Østby er demograf og seniorforsker i Statistisk sentralbyrå, Avdeling for personstatistikk. Han har i mange år jobbet særskilt med innvandrrelaterte problemstillinger. (los@ssb.no)

Statistikken over medlemskap i tros- og livssynssamfunn

Statistikken over medlemmer i tros- og livssynssamfunn er laget ut fra **søknader om statsstøtte** til fylkesmennene fra tros- og livssynssamfunn det enkelte år. Medlemslistene blir levert elektronisk og sendt til Brønnøysundregistrene via fylkesmennene for ulike kontroller, blant annet sjekking for mulige dubletter av personnummer. Personidentifikasjonen slettes etter kontrollen, og dataene kan ikke brukes til ytterligere analyseformål.

Tallene fra og med 2005 kan ikke sammenlignes direkte med tidligere år, fordi datagrunnlaget er endret (se fotnote 1 i tabell 1). En må også være forsiktig med sammenligninger mellom årene 2005 og 2007, da opprydningsarbeidet med kontroll av dobbeltmedlemskap har foregått helt til 2007.

Tabell 1. Medlemmer i tros- og livssynssamfunn¹. 1971-2008

	Medlemmer i tros- og livssynssamfunn i alt	Medlemmer i livssynssamfunn ²	Medlemmer i kristne trossamfunn utenom statskirken	Medlemmer i muslimske trossamfunn	Medlemmer i andre trossamfunn utenom statskirken ³
1971	111 263
1980	128 184	..	123 696	1 006	3 482
1990	247 073	49 428	158 398	19 189	20 058
2000	354 561	67 950	177 591	56 458	52 562
2001	362 422	70 363	183 352	62 753	45 954
2002	374 299	69 807	198 654	70 487	35 351
2003	386 773	69 652	202 125	75 761	39 235
2004	398 704	70 304	204 397	80 838	43 165
2005	382 986	73 517	215 090	76 621	17 758
2006	383 510	77 271	216 141	72 023	18 075
2007	403 909	79 722	225 507	79 068	19 612
2008	411 790	80 659	226 969	83 684	20 478

¹ I 2005 er det brudd i tidsserien på grunn av endring i rapporteringskilden.

² I stor grad Human-Etisk Forbund.

³ Tall for bahá'í, buddhisme, hinduisme, jødedom, sikhisme og andre trossamfunn.

Kilde: Trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja, Statistisk sentralbyrå.

2008 kunne telle 412 000 medlemmer. Dette tilsvarte om lag 9 prosent av befolkningen i 2008. Det vil også si at 9 prosent av befolkningen verken var medlemmer i et tros- eller livssynssamfunn eller statskirken.

Flest utenom statskirken er med i kristne trossamfunn

De kristne trossamfunnene utenfor statskirken har til sammen 227 000 medlemmer og utgjør 55 prosent av alle medlemmene i tros- og livssynssamfunnene ved inngangen til 2008 (se figur 1). Størst er den romersk-katolske kirken med over 54 000 medlemmer og pinsebevegelsen med i alt 40 000 medlemmer. Siden 2004 har den romersk-katolske kirken vært det største kirkesamfunnet utenom statskirken, og har i denne perioden fått om lag 10 000 nye medlemmer.

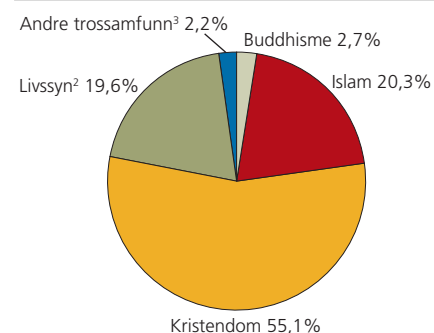
Over 20 prosent av medlemmene i tros- og livssynssamfunn utenfor statskirken er medlemmer i muslimske trossamfunn, og nesten 20 prosent er medlemmer i livssynssamfunn. Human-Etisk Forbund står for 99 prosent av medlemmene i livssynssamfunnene. Antall medlemmer i muslimske trossamfunn har økt mye siden den spede begynnelsen på 1970-tallet. I 1980 var det bare 1 000 registrerte medlemmer i muslimske trossamfunn (tabell 1), på tross av at det var 14 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra muslimske land bosatt i Norge i 1980 (tabell 2). Dette vitner om at det har tatt tid før innvandrerne organiserte seg i egne trossamfunn, og organiseringen trenger heller ikke vitne om spesielt personlig engasjement (Vogt 2008). Ved inngangen til 2008 var det nesten 84 000 medlemmer i muslimske trossamfunn. Disse utgjør ikke noen religiøs eller organisatorisk enhet. Det finnes en rekke ulike muslimske trossamfunn og organisasjoner registrert i Norge, basert på ulike retninger innenfor islam og på medlemmenes landbakgrunn (se Vogt 2008 og Leirvik 2006).

Flest i Oslo utenom statskirken

I Oslo var 63 prosent av innbyggerne medlemmer i statskirken ved inngangen til 2008. Dette er mye lavere enn for hele landet sett under ett (82 prosent), og også lavere enn for Vest-Agder (76 prosent) og Akershus (79 prosent)

Figur 1. Medlemmer¹ i tros- og livssynssamfunn utenfor Den norske kirke, etter religion/livssyn. 1. januar 2008. Prosent

¹ Omfatter bare medlemmer det blir mottatt offentlig støtte for.

² Omfatter i stor grad medlemmer i Human-Etisk Forbund.

³ Omfatter bahá'í, hinduisme, jødedom, sikhisme og andre trosretninger.

Kilde: Trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja 2008, Statistisk sentralbyrå.

(KOSTRA: Kirke 2008). Også i 1970 var andelen som var medlemmer i statskirken i Oslo, lavere enn for snittet for landet, med 90 prosent av befolkningen. Veksten for medlemmer i andre tros- og livssynssamfunn har også vært størst i Oslo.

I Oslo er 99 000, eller 18 prosent av befolkningen, medlemmer av et tros- eller livssynssamfunn. I Akershus er andelen 9 prosent. Blant dem som bodde i Oslo, var de muslimske trossamfunnene de største med nær 40 000 medlemmer ved inngangen til 2008. Dette tilsvarte 7 prosent av befolkningen i Oslo. En nesten like stor andel av byens befolkning var medlemmer i kristne trossamfunn utenom statskirken, og 3 prosent av befolkningen var medlemmer i livssynssamfunn. I Akershus var 8 500 medlemmer i muslimske trossamfunn, eller 1,6 prosent av befolkningen, mens andelen i kristne trossamfunn var over 4 prosent.

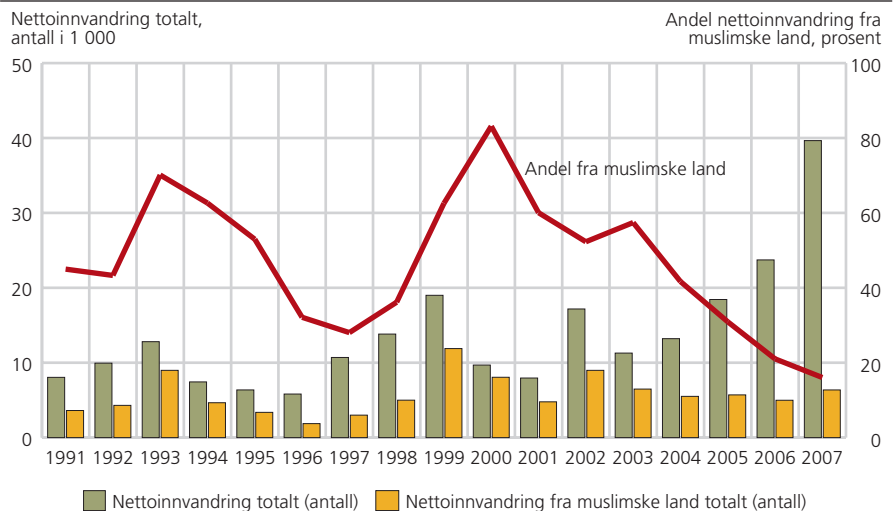
Økt innvandring påvirker tallene

Økning i medlemstall for ulike trossamfunn har en klar sammenheng med innvandringen til Norge. Innvandrere er ikke i utgangspunktet medlemmer i noe tros- eller kirkesamfunn i Norge, og det kan ta tid før de eventuelt melder seg inn. Derfor gir ikke tallene nevnt over nødvendigvis et oppdatert bilde av befolkningen etter tro og livssyn.

Økningen i medlemstallene for muslimske trossamfunn har en klar sammenheng med økt innvandring fra land der islam er utbredt. Fra slutten av 1970-tallet har antallet medlemmer i muslimske trossamfunn økt kraftig. Fra 1991 til 2003 kom halvparten av nettoinnvandringen fra muslimske land (se figur 2). Dette skyldes særlig at Norge på begynnelsen av 1990-tallet tok imot mange flyktninger fra de muslimske delene av Balkan. Rundt årtusenskiftet kom det også store antall flyktninger fra Irak, Somalia og Afghanistan.

Figur 2 viser nettoinnvandringen i alt og fra muslimske land fra 1991. Andelen og antallet som kommer fra muslimske land, har variert mye. Vi ser klare topper i 1993 (flyktninger fra Bosnia-Hercegovina) og 1999-2000 (mange

Figur 2. **Nettoinnvandring, etter land totalt og nettoinnvandring fra muslimske land totalt, antall. Nettoinnvandring fra muslimske land som andel av total nettoinnvandring til Norge, prosent. 1991-2007**

Kilde: Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

Hvem regnes for å ha bakgrunn fra et muslimsk land?

Vi har i denne artikkelen brukt befolkningstall som viser antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra land der islam kan regnes for å være hovedreligion. Vi tar utgangspunkt i offentlig registrerte opplysninger om religion i ulike land. Kilden er CIAs faktabok, som har samlet ulike lands offisielle statistikk om religiøs tilknytning i landets befolkning (www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/). Faktaboken angir andel religiøse grupperinger i befolkningen. Landene er listet opp i tabell 2.

flyktninger fra Kosovo og Irak, men også fra Somalia). Nettoinnvandringen fra muslimske land nådde over 10 000 i 1999.

Flere katolikker

Det har vært en sterk økning i innvandringen fra 2004, og innvandringen fra Polen og andre EØS-land har blitt stadig mer dominerende. Innvandringen fra muslimske land har vært relativt stabil på i overkant av 5 000 per år, slik at muslimske lands andel av nettoinnvandringen var 16 prosent i 2007. De foreløpige tall som finnes for 2008 tyder på at andelen vil bli noe lavere enn året før.

For Polen, som årlig har stått for den største innvandringen siden 2004, oppgis det i offisiell statistikk at 90 prosent av landets befolkning tilhører den romersk-katolske kirken. Selv om den romersk-katolske kirken nå er det største kristne trossamfunnet utenom statskirken her i landet, kan det som nevnt ta tid før innvandrere melder seg inn i noe trossamfunn, selv om de deltar i kirkelige ritualer.

I europeisk sammenheng viser tall fra Den europeiske samfunnsundersøkelsen (se tekstboks) at innbyggere i Polen er blant dem som i størst grad oppgir at religion er svært viktig i deres liv, i likhet med befolkningen på Kypros, i Slovakia, Slovenia og Ukraina. Innbyggere i Norge er blant dem som i minst grad blant de utlagte landene i Europa oppgir at religion er viktig i deres liv.

Den europeiske samfunnsundersøkelsen (ESS) er en intervjuundersøkelse som gjennomføres i en rekke europeiske land, og finansieres av Europakommisjonen, European Science Foundation og nasjonale forskningsråd i deltakerlandene. I Norge foretas feltarbeidet av Statistisk sentralbyrå (SSB), og data er tilgjengelig gjennom Norsk samfunnsvitenskapelig datatjeneste (NSD).

Hvor mange fra muslimske land bor i Norge?

Ingen offisiell statistikk registrerer den enkeltes tro eller religiøse tilknytning. Flere kommer likevel med anslag over antall muslimer i Norge. I Vogt (2008) antydes antallet å være mellom 120 000 og 150 000 i 2008, mens Opsal (2005) antyder 150 000. Begge forfatterne bruker SSBs befolkningsstatistikk i beregningen for innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre fra muslimske land, i tillegg til at Opsal også regner med norskfødte barn med én innvandrerforelder. Begge angir også et antall konvertitter. Vogt antyder for eksempel om lag 1 000 konvertitter til islam i 2008 (Vogt 2008). Opsal kalkulerer i tillegg antatt andel som er muslimer, fra de ulike innvandrergruppene i Norge.

For å vurdere nærmere de ulike anslagene har vi samlet og satt sammen data fra forskjellige kilder. Figur 2 viser nettoinnvandring totalt og nettoinnvandring fra land der islam er hovedreligion. Tabell 2 viser antall innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra land der islam er hovedreligion.

Religiøs tilhørighet er ikke noe som avgrenses av SSBs definisjon av innvandrere eller deres barn. Derfor er dette først og fremst et anslag over nettopp innvandrere og norskfødte med bakgrunn fra muslimske land. Vi kunne, som Opsal, også ha inkludert barn av en innvandrer og en norskfødt med innvandrerforeldre og barn av to norskfødte med innvandrerforeldre. Per i dag er det 159 personer født av to norskfødte med innvandrerforeldre og om lag 3 000 født av en innvandrer og en norskfødt med innvandrerforeldre. De fleste har bakgrunn fra Pakistan og Tyrkia. Som vi ser, er tallene små sammenlignet med antallet innvandrere fra muslimske land.

Vi har i denne artikkelen tatt utgangspunkt i offentlig registrerte opplysninger om religion i ulike land (se tekstboks på forrige side). Vi har valgt å inkludere land der islam oppgis å være representativ for minst 50 prosent av befolkningen, og vi har ikke gjort noe skille mellom ulike retninger innenfor islam. Dette stemmer i stor grad overens med de landene som Opsal (1994) bruker som grunnlag. I tabell 2 har vi markert de landene der andelen oppgis å være mellom 50 og 80 prosent. Totaltallene i figur 2 og tabell 2 vil dermed inneholde tall for opprinnelsesland med relativt stor andel ikke-muslimer, som Egypt, Libanon, Sudan og Nigeria. Derfor blir anslaget tilsvarende usikkert, og antallet vil neppe tilsvare antallet muslimer i Norge.

Undersøkelsen **Levekår blant innvandrere 2005/2006** omfattet ti ulike innvandrergrupper. Dette var Pakistan, Tyrkia, Somalia, Irak, Bosnia-Hercegovina, Iran, Serbia og Montenegro, Vietnam, Sri Lanka og Chile. I alt ble det foretatt over 3 000 intervju med personer som har bakgrunn fra disse ti landgruppene. Se for eksempel Blom og Henriksen 2008 og Gulløy 2008.

Ikke nødvendigvis muslim ...

Det er viktig å være oppmerksom på at det langt fra er noe én-til-én-forhold mellom hvilken religion som er den største i et land en person har bakgrunn fra, og hvilken religion en innvandrer i Norge fra dette landet tilhører. For eksempel er de offisielle tallene for Sri Lanka at nær 70 prosent av befolkningen

er buddhister, og 7 prosent er hinduer. Dette er imidlertid ikke representativt for de srilankiske innvandrerne i Norge.

I undersøkelsen Levekår blant innvandrere 2005/2006 (se tekstboks) ble det blant annet spurt om hvilken religion personene var oppdratt i (Blom og Henriksen 2008 og Tronstad 2008a). Her kommer det fram at blant srilankerne i utvalget hadde sju av ti blitt oppdratt i hinduistisk tro. Det vil si at største religion i opprinnelseslandet ikke nødvendigvis er representativt for hvilken tro innvandrere fra dette landet har i Norge. Derfor har vi i noen sammenhenger, der vi har informasjon om at andelen muslimer er høyere eller lavere blant innvandrerne i Norge enn i opprinnelseslandet, foretatt visse korreksjoner.

Fra en rekke av de landene som kategoriseres som muslimske etter den definisjonen vi følger her, har mange kommet som flyktninger. Forfølgelse på grunn av religion og etnisk tilhørighet kan være en av årsakene til at de har flyktet. Det mønsteret vi ser blant srilankere i Norge, kan også gjelde for andre grupper.

Tilsvarende gjelder dette dem som har bakgrunn fra Iran og i noen grad dem fra Bosnia-Hercegovina. I Iran oppgis andelen muslimer å være 98 prosent i offisiell statistikk. Blant dem med iransk bakgrunn som deltok i Levekårsundersøkelsen blant innvandrere 2005/2006, var det 30 prosent som oppga at de var oppdratt i en annen religion enn islam (Tronstad 2008a). I tillegg var det 50 prosent av iranerne som oppga at de ikke tilhørte denne religionen i dag, som må sees i sammenheng med at mange er sekulære (ikke-religiøse) og har flyktet fra et religiøst regime.

Tilsvarende oppgis det i offisiell statistikk å være 40 prosent muslimer i Bosnia-Hercegovina, mens to av tre av dem som deltok i levekårsundersøkelsen og hadde bakgrunn fra Bosnia, oppga at de var oppdratt i muslimsk tro. Dette har en klar sammenheng med at det primært var bosniske muslimer som flyktet. Disse er inkludert i tallene her (figur 2 og tabell 2) på bakgrunn av særskilt kjennskap til trostilhørighet blant bosniere i Norge.

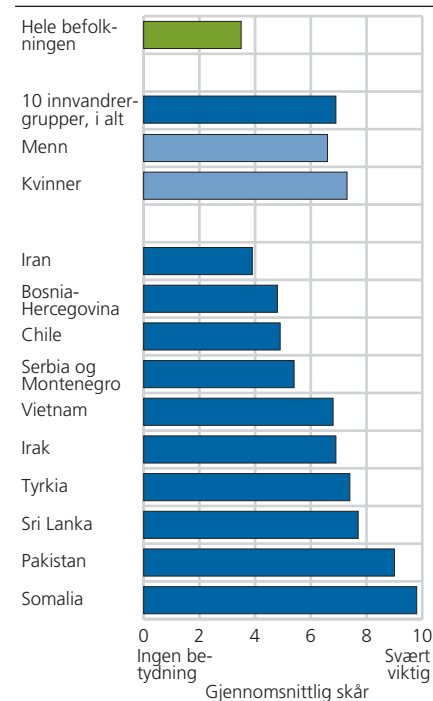
Et annet eksempel på hvor vanskelig det er å kategorisere innvandrere og deres barn etter opprinnelseslandets offisielle religioner, er de som kom fra Eritrea. I noen kilder oppgir offisiell statistikk over religion i Eritrea at kristendom og islam er like store, mens andre kilder angir at den ene eller den andre er størst (Landinfo). I tillegg vet vi at det først og fremst er religiøse minoriteter som forfølges i Eritrea. Ved inngangen til 2008 bodde om lag 3 400 eritreiske innvandrere og norskfødte med eritreiske foreldre i Norge. Disse har vi ikke inkludert i tallene.

... og religion betyr ikke like mye for alle

Det var først i Levekårsundersøkelsen blant innvandrere 2005/2006 at religionens betydning blant innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre ble kartlagt i de ti gruppene som var med i undersøkelsen. Her ble alle bedt om å rangere, på en skala fra 1 til 10, hvor viktig religion var i deres liv (Tronstad 2008b). Verdien 1 står for «ingen betydning», mens 10 står for «svært viktig» (se figur 3).

I den tidligere nevnte europeiske samfunnsundersøkelsen kommer innbygere i Norge ut med et resultat på samme spørsmål som viser at nordmenn er blant de minst religiøse i europeisk sammenheng. Gjennomsnittlig skår

Figur 3. Rangering blant innvandrerne på spørsmålet «Hvor viktig vil du si at religion er i livet ditt?», på en skala fra 1 (ingen betydning) til 10 (svært viktig), etter landbakgrunn og kjønn. Gjennomsnittlig skår

Kilde: Levekår blant innvandrere 2005/2006, Statistisk sentralbyrå og Den europeiske samfunnsundersøkelsen 2006.

Tabell 2. Innvandrere og norskfødte med innvandrereforeldre fra land der islam er hovedreligion, etter landbakgrunn. 1980, 1990, 2000 og 2008

	1980	1990	2000	2008
Totalt	14 062	41 802	102 414	163 180
Pakistan	6 828	15 488	22 831	29 134
Irak	38	759	7 664	22 881
Somalia ²	31	1 391	8 386	21 795
Bosnia-Hercegovina ⁴	0	3	12 614	15 649
Iran	135	5 381	10 354	15 134
Tyrkia	2 384	6 155	10 481	15 003
Kosovo ^{2, 5}	2 117	4 996	15 466	11 052
Afghanistan	3	266	804	8 012
Marokko	1 286	3 064	5 409	7 553
Libanon ¹	85	614	1 540	2 248
Syria	48	213	763	1 692
Det palestinske området ³	0	0	64	1 381
Algerie	136	478	880	1 366
Gambia	153	615	984	1 271
Sudan ¹	27	59	371	1 018
Nigeria ¹	118	332	504	1 002
Tunisia	106	382	607	973
Andre muslimske land ⁶	567	1 606	2 692	6 016

¹ Mellom 50 og 80 prosent tilhører islam.

² Andeler ikke oppgitt i CIAs faktabok.

³ CIAs faktabok oppgir Gaza og Vestbredden separat, med henholdsvis 99 og 75 prosent muslimer.

⁴ CIAs faktabok oppgir andelen muslimer til 40 prosent.

⁵ For perioden 1980-2000 er dette tall for Serbia og Montenegro/tidligere Jugoslavia.

⁶ Andre muslimske land omfatter Indonesia, Bangladesh, Egypt, Aserbajdsjan, Jordan, Libya, Kuwait, Usbekistan, Senegal, Saudi-Arabia, Guinea, De forente arabiske emirater, Bahrain, Oman, Komorene, Maldivene, Mauritania, Djibouti, Turkmenistan, Mali, Niger og Tadsjikistan (over 80 prosent muslimer). Sierra Leone, Albania, Malaysia, Tsjad, Qatar, Brunei, Burkina Faso, Guinea Bissau og Kirgisistan (mellom 50 og 80 prosent muslimer). Jemen, Vest-Sahara (andel ikke oppgitt).

Kilde: www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/ og Befolkningsstatistikk, Statistisk sentralbyrå.

i Norge var på 3,5. Tilsvarende skår var på 3,2 i Sverige og 3,9 i Danmark. Kypros og Polen lå øverst blant europeiske land, med en skår på henholdsvis 6,4 og 5,9 (Tronstad 2008b).

Tall fra Levekårsundersøkelsen blant innvandrere 2005/2006 viser at iranere er de mest sekulære blant gruppene som deltok i undersøkelsen. Det er store variasjoner i hvor viktig religion vurderes av de gruppene som deltok i undersøkelsen, viser figur 3. Om alle ti gruppene sees under ett, har de en gjennomsnittsskår på 6,9. Felles for alle gruppene er at kvinner (7,3) oppgir å være mer religiøse enn menn (6,6). Denne kjønnsforskjellen går igjen i alle landgrupperingene, men kjønnsforskjellen er størst blant irakere og srilankere (se Tronstad 2008a).

Innvandrere fra Somalia og Pakistan kommer ut som de mest religiøse med en gjennomsnittsskår på henholdsvis 9,8 og 9,0, mens innvandrere fra Iran, Bosnia-Hercegovina, Serbia og Montenegro og Chile alle har en skår på 5 eller mindre, og dermed er de mest sekulære blant de gruppene som deltok i undersøkelsen. De med bakgrunn fra Iran er nesten nede på det nivået som

gjennomsnittet i Norge har. Religion synes å være like viktig for de unge som for de eldre.

Et åpent spørsmål

Hvor mange muslimer som bor i Norge, finnes det ikke noe klart og entydig svar på. Vi vet antallet registrerte medlemmer i muslimske trossamfunn, men antallet praktiserende muslimer er trolig høyere enn dette. Antallet medlemmer i muslimske trossamfunn henger, som nevnt, sammen med innvandring fra land der islam er hovedreligion. I 2000 var det registrert om lag 56 000 medlemmer i muslimske trossamfunn i Norge. Samme år var det registrert drøyt 100 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, med bakgrunn i land der flertallet antas å være muslimer, og da inkluderer vi tidligere Jugoslavia i disse tallene.

Ved inngangen til 2008 var det i alt registrert 84 000 medlemmer i muslimske trossamfunn (se tabell 1). Samtidig var det registrert 163 000 innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra muslimske land (se tabell 2). I 2000 utgjorde innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre med bakgrunn fra muslimske land 2,2 prosent av den norske befolkningen. Ved inngangen til 2008 var andelen 3,4 prosent. Og tallene viser at om lag halvparten av dem sto registrert som medlemmer i muslimske trossamfunn.

I tillegg kommer noen flere, for eksempel barn av én norskfødt med innvandrerforeldre og én innvandrer som vi ikke her teller med. Når vi sammenstiller befolkningstall med medlemmer i registrerte trossamfunn, må vi huske på at medlemskap i trossamfunn ikke er avgrenset til SSBs definisjon av innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre, men omfatter også personer med annen bakgrunn og konvertitter.

Oslo er det fylket som har størst andel innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i forhold til folketallet. En av fire i Oslo har slik bakgrunn. De som har bakgrunn fra muslimske land, utgjorde ved inngangen til 2008 under halvparten (46 prosent) av alle innvandrere og norskfødte med innvandrerforeldre i Oslo, eller 11 prosent av byens befolkning. Men det er bare 7 prosent av byens befolkning som er tilsluttet et muslimsk trossamfunn. 11 prosent er tilsluttet et annet tros- eller livssynssamfunn, mens hele 19 prosent ikke er organisert i noe tros- eller livssynssamfunn. Når Oslo er det fylket som har lavest andel av befolkningen i statskirken, har ikke dette primært sin årsak i innvandringen fra muslimske land.

Religionstilhørighet – vanskelig å anslå

Religiøs tilhørighet kan vi ikke i Statistisk sentralbyrå så lett kartlegge med våre vanlige metoder, og det har heller ikke vært noen prioritert oppgave å gjøre det. Det bildet vi får, basert på tilgjengelige data, er ikke nødvendigvis lett å tolke. Tall basert på medlemskap i menigheter og på innvandrernes landbakgrunn gir svært ulike anslag over religiøs tilhørighet.

Det har vært en vekst i antallet registrerte medlemmer i tros- og livssynssamfunn i Norge utenfor statskirken, men denne veksten har vært liten sammenlignet med den sterkt økende innvandringen vi har hatt etter 2004. Bildet er altså langt mer sammensatt enn mange gjerne vil tro.

Referanser

Blom, S. og K. Henriksen (2008): *Levekår blant innvandrere 2005/2006*, Rapporter 2008/5, Statistisk sentralbyrå.

Gulløy, E. (2008): *Levekår blant innvandrere 2005/2006*. Dokumentasjonsrapport. Notater 2008/5, Statistisk sentralbyrå.

Leirvik, O (2006): *Islam i Norge*. <http://folk.uio.no/leirvik/tekster/IslamiNorge.html>, Sist oppdatert 2006.

Tronstad, K. (2008a): «Religion», i: S. Blom og K. Henriksen (red): *Levekår blant innvandrere 2005/2006*, Rapporter 2008/5, Statistisk sentralbyrå.

Tronstad, K. (2008b): «Levekårsundersøkelsen blant innvandrere», i: G. Daugstad (red) *Innvandring og innvandrere 2008*, Statistiske analyser 103, Statistisk sentralbyrå.

Vogt, K. (2008): *Islam på Norsk. Moskeer og islamske organisasjoner i Norge*, Oslo: Cappelen Damm.

[NSD] Norsk Samfunnsvitenskapelig Datatjeneste: European Social Survey, <http://ess.nsd.uib.no/>

Opsal, J. (2005): *Islam*. Lydighetens vei, Oslo: Universitetsforlaget.

Opsal, J. (1994): *Lydighetens vei: Islams veier i vår tid*, Oslo: Universitetsforlaget.

CIAAs faktabok: www.cia.gov/library/publications/the-world-factbook/

Trus- og livssynssamfunn utanfor Den norske kyrkja (2008): www.ssb.no/trossamf/, Statistisk sentralbyrå.

KOSTRA: Kirke (2008): http://www.ssb.no/emner/07/02/10/kirke_kostr/, Statistisk sentralbyrå.

Landinfo, www.landinfo.no